

Nr 6 juni 2009

Finlands

Synskadade

4 Fadderstöd
i Estland

8 Ett brev till
Louis Braille

12 Adjö till Tian och
Blindskolans hus

Innehåll Nr 6/09

- 3** Ledaren: Ett brytningskedde
- 4** Fruktbart fadderstöd i Estland
- 8** Öppet brev till Louis Braille
- 12** Mellersta Nyland gav avsked till Tian
- 14** Minnen från Svenska skolan för synskadades byggnad
- 16** Kåseriet: Hjulspår
- 18** FSS personal besökte SynVillan
- 20** Meddelanden
- 22** Meddelanden från distrikten
- 24** FSS öppettider under sommaren

Finlands Synskadade är medlemstidning för Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Tidningen utkommer med 10 nummer/år i svartskrift, punktskrift, på CD och som elektronisk version, se www.fss.fi/aktuellt/fs. Kan också fås som e-postbilaga. Årgång 98. Nummer 7/2009 utkommer 25.8., manusstopp 4.8.

Utgivare: Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf, Nylandsgatan 25 A 6, 00120 Helsingfors
Tfn 09-6962 300

Chefredaktör: Sofia Stenlund
Tfn 09-6962 3017

e-post: sofia.stenlund@fss.fi
Meddelanden och annonser mottas av chefredaktören.

Prenumerationer och adressändringar:
Susanna Antell, tfn 09-6962 3026
e-post: susanna.antell@fss.fi

Pärbild: Fadderskolbarn i Estland
Foto: Skolans medarbetare

ISSN 0789-5739

Näkövammaisten Keskusliiton kirjapaino,
Helsingfors 2009

Ett brytningsskede

Vi har spännande tider framför oss. I detta nummer av FS kan du bland annat läsa en kort artikel om hur personalen på vårt förbund besökte det nya verksamhetscentret SynVillan. Bygget beräknas hålla tidtabellen väl och så även den övriga flytten av kanslivksamheten, de nya data- och telefonlösningarna och packning och märkning av det material vi samlat på oss under åren. Denna tid präglas av många nostalgiska företeelser: det är det sista Medlemsbandet som läses in i den hemtama studiomiljön, det sista styrelsemötet hålls i det gamla mötesutrymmet och allt som samlats in och arkiverats under åren ska finna en naturlig plats i en ny miljö.

Förändring och förflyttning är en nystart. Vi samlar ny energi för ett fortsatt aktivt verksamhetsår med förbättring och utveckling av våra verksamhetsformer. Vi får inte vara rädda för saker som är nya bara för förändringens skull utan bör försöka se dem som positiva.

Brytningsskeden präglas även av en känsla av osäkerhet. Hur man än detaljplanerar och försöker ta allt i beaktande

är det ofta något oförutsett som kan inträffa. Situationer som dessa kräver förståelse och tålamod och som kan kompenseras av vissheten om att man har gjort sitt bästa. Det är få av oss som har genomgått förflyttningen av ett helt verksamhetsutrymme även om allt fler organisationer inser betydelsen av en konkurrenskraftig plats som utgångspunkt för sin verksamhet.

Att få bedriva verksamhet i utrymmen som är anpassade för funktionshindrade är ett ovärderligt visitkort för omvärlden. Att den dessutom ligger i en miljö och omgivning som uttryckligen är planerad för funktionshindrade är ännu viktigare. För vad gör man med ett vackert och dugligt hus om man inte kan ta sig dit? Under senaste vårmöte fick medlemskåren ta del av byggkommitténs ordförande Hans Åhmans berättelse om projektet, och vi fick ta del av ett omdöme som genomsyrades av positiva mottaganden och vidsynthet.

Vårt nya verksamhetscentrum, med omedelbar närhet till flera naturliga samarbetsområden, är ett led i en långsiktig kampanj för ökad förståelse och insikt. Låt oss ta vara på den.

■ Richard Rannik och Maksim Rogatšov är båda nio år. Båda barnen har fått hjälpmedel via fadderbarnsverksamheten.

Fruktbart fadderstöd i Estland

I samband med ett av EU för tio år sedan delfinansierat samprojekt, "Social- och ekonomisk integrering av Estlands synskadade", mellan Synskadades Centralförbund r.f. (SCF r.f.), Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. (FSS r.f.) och Estlands synskadeförbund (Eesti Pimedate Liit) lanserade den dåvarande medlemmen i Vasa Svenska Synskadade r.f. Ann-Sofi Rosendahl tanken om ett frivilligt fadderstöd av FSS r.f:s medlemmar för gravt synskadade barns rehabilitering och skolgång i Estland.

Frivilliga faddrar anmälde sig och projektet fick så småningom luft under vingarna. Under tio år har verksamheten, tack vare fadderstödet, vuxit från en blygsam början i barnhemmet Linnunpesa till en modern specialskola, Helenskolan, omfattande även ett rehabiliterings- och resurscenter.

Småfågelbo blev stornäste

Efter Estlands frigörelse från Sovjetunionen i början av 1990-talet förnyades synskadades rehabilitering och undervisning enligt nordiskt mönster. Då fick även synskadade med multihandikapp

människovärde. Barnen i förskolåldern fick inte tidigare rehabilitering och undervisning. Det skulle påbörjas först vid 14-års ålder. År 1993 började den första förskolan för synskadade barn i barnhemmet Linnunpesa i Tallinn. Det var i början svårt att övertyga stadens skolmyndigheter om vikten av rehabilitering, undervisning och vad som behövs för skolans verksamhet. Synskadeorganisationerna i Finland, Sverige, Danmark, Tyskland och USA hjälpte till med lärarutbildningen. Fyra rehabiliteringshandledare utbildades i Finland i samband med projektet "Social- och ekonomisk integrering av synskadade".

■ Jakob Rosin, 14 år, och Marilyn Salström, 13 år, går båda i den så kallade normalskolan Tallinna Hariduskollegium som integrerade elever. De får dock stort hjälp och stöd enligt sina individuella behov.

Samtidigt gav FSS r.f:s faddrar ett välbehövligt stöd för sina blinda skyddslingar. En ny tid började i undervisningen år 2001, då de första synskadade eleverna integrerades i normalskolor. I dag är ett tiotal synskadade, av vilka fyra är fadderbarn, inkluderade i normalskolor i Tallinn.

Skolan och resurscentret Linnunpesa hade små och oanpassade utrymmen för synskadade barn. Då tillströmningen av nya barn ständigt ökade var man tvungen att söka nya utrymmen. År 2005 flyttades verksamheten till Helen-skolan som drivs av de dövblindas stödorganisation. Skolan som har fått sitt namn av Helen Keller har 60 döva och 50 gravt synskadade med flerhändikapp. De synskadade barnen i daghemmet/förskolan är 2-7 år och i grundskolan 8-20 år. Barnen kommer från norra Estland och Saarenmaa. De som är från avlägsna trakter bor på skolans lilla internat och åker hem till veckosluten med färdtjänst. Med EU-medel uppförs år 2011 ett nytt modernt internat bredvid skolan, där 40 elever kan bo hela terminen.

Annexbyggnaden förses med olika rehabiliteringsutrymmen, bl.a. simbasäng. Till det nya boendet kommer synskadade barn från hela Estland. Förutom en utbildningsanstalt är Helen-skolan även ett resurscenter för integrerade elever samt för deras lärare och handledare. Deras träning består av

förflyttningsteknik, punktskrift och datorbruk samt i aktiviteter i det dagliga livet.

För några år sedan fick föräldrarna själva anskaffa läromedel för sina barn. I dag ansvarar synskadades bibliotek i Tallinn, dövblindas stödorganisation och statens skola för synskadade i Tartu för produktionen.

Faddrarnas stöd avgörande

Samhällets rehabiliteringsstöd räcker inte till för anskaffning av dyrare hjälpmedel och rehabiliteringsmaterial för barnen. Med fadderstöd skaffas punktskrifts- och svällpapper för skriv- och ritövningar, reliefkartor, taktila böcker, punktskriftsmaskiner, bärbara datorer, vita käppar och rullstolar. Faddrarnas understöd bokförs noga och användningen specificeras för varje enskilt barn var tredje månad. Rapporten innehåller barnets namn och ålder, när och hur mycket understöd barnet har fått, hur mycket pengar finns kvar och till vad understödet har använts. Rapporten görs fyra gånger i året och sänds till FSS r.f. och även till undertecknad. Av de tolv fadderbarn som just nu får understöd från Finland går sju i Helen-skolan i Tallinn, fyra integrerade i normalskola, Tallinna Hariduskolleegium, och en i skola för utvecklingsstörda. Dessa barn är i åldern 8-16 år. Enligt överenskommelse med FSS r.f. upphör fadderskapet när barnet fyllt 16 år.

De synskadade barnens hälsovård har under gångna tio år förbättrats. Fadderstödet gör det möjligt för barnen att bli undersökta av specialläkare, psykologer eller neurologer. Dessa sammanställer en rapport om barnets tillstånd och behov av specialrehabilitering. Rehabiliteringshandledare Olga Ilgina utarbetar sedan en rehabiliteringsplan som den övriga personalen verkställer.

I Helenskolans nya daghem finns i dag flera 2-3 åriga synskadade/multihandikappade som väntar på faddrar. Antalet äldre synskadade skolbarn har i Estland under de senaste åren ökat på grund av

följdsjukdomar, hjärntumörer, degenerativa sjukdomar och ögonskador. Även dessa behöver utomstående stöd. Vid mitt senaste möte i maj i år med ordförande för de dövblindas stödorganisation Raissa Keskküla och rehabiliteringshandledare Olga Ilgina hälsades FSS r.f:s faddrar hjärtligt välkomna att inkommande höst besöka Helenskolan och där sina fadderbarn. Låt oss göra slag i saken.

Text: Arto Vanhanen, kontaktperson för fadderbarn och faddrar

Foto: Personal från Helenskolan

- Elisabeth Egel, nio år och Svetlana Galiguzova, 14 år arbetar i klassrummet.

Jubileumsåret | Braille 200 år

Öppet brev till Louis Braille

Vem som helst skulle tro att jag hade en skruv lös med den här vanan jag har fått nyligen, att skriva till celebriteter som redan har försvunnit in i en annan dimension. Och det stämmer. I november förra året skickade jag ett brev till Valentin Haüy från Paris där jag berättar för honom om de framgångar och besvärligheter blinda människor har över hela världen att hitta arbete.

Apropå det skulle du säkert vilja veta att det publicerades i mars i en fransk tidskrift som har ditt namn. Jag ska kolla om jag kan skicka dig en kopia via internet, för jag är säker på att du är ansluten till "nätet" och inte som jag har fått veta att du måste vänta en månad till på uppkoppling.

Louis, en del saker blir man ledsen av och andra bara irriterar en. Det fanns, och finns fortfarande, folk som inte förstår hur värdefull din uppfinning är och hela tiden letar efter något att ersätta den med. Så dumt! Jag måste erkänna att första gången jag satte fingrarna på ett papper skriven med dina tecken (jag måste ha varit ungefär 10 då) blev jag helt bestört och tänkte för mig själv att jag aldrig skulle kunna dechifrera denna kaotiska punktröra. Men när jag efter hade varit i en sån där specialskola några månader kom jag förbi det psykologiska hindret och hade börjat läsa genom känsel ganska obehindrat.

Det är antagligen så att folk rangordnas efter sin förmåga att ta in information, även om det inte alltid uttrycks rent ut, och eftersom folk – enligt dom som tänker så – som kan se mer eller mindre normalt är "bättre" än de som ser väldigt lite, och att de som ser lite är "bättre" än de som inte ser alls, så närhelst en vuxen eller ett barn som har någon kvarstående syn, kvittar hur lite, så får de rådet att läsa svarttext. Ofta får varken de eller deras familjer reda på att punktskriften finns. Fast jag måste i ärlighetens namn påpeka, Louis, att på den tiden jag gick i skolan måste även de som kunde se ganska bra läsa din skrift med fingrarna, vilket hade sina nackdelar eftersom de helt naturligt inte tilltalade dem ett dugg; de spelade hellre fotboll än studerade.

När en ny grej som kallades Optacon dök upp på scenen på 70-talet – det var faktiskt revolutionerande på den tiden – läste jag ibland att det skulle vara slutet för punktskriften. Varför så mycket

antagonism, Louis? Ligger det något obscen i att läsa med fingrarna? Jag vet bara alltför väl att du, efter långa diskussioner med Charles Barbier beslöt att kombinationer av sex punkter vore det bästa för taktil perception. Men när du presenterade din idé för de seende lärarna på ditt institut gillade de det inte. De trodde att allt de blinda skulle kunna göra vore att söka jobb på säkerhetspolisen. Din skrift skulle, enligt dem, bli ett oönskat hinder för kommunikationen och skilja de som kunde se från dem som inte kunde. Och jag förstår också att du gjorde allt du kan för att övertyga dem att läsningen skulle bli mycket snabbare med din metod och att man som följde av det skulle komma åt informationen mycket bättre.

Men olyckligtvis var du tvungen att lämna den här världen utan att ha känt tillfredsställelsen av att ditt systems värde erkändes.

Låt mig dela en nästan plågsam och mycket frustrerande erfarenhet med dig, Louis. När jag flyttade mina saker från mitt föräldrahem använde någon mina skolböcker till bränsle för en brasa; böcker dikterade av min lärares far eller andra assistenter i skolan, eller som jag helt enkelt hade kopierat från material som jag hade hittat på de mest oväntade platser. Jag hade smugit mig till otaliga timmar under mina tidiga tonår från den tid jag normalt skulle ha använt till fritid eller kollektiva måltider, för att sätta ihop ett eget barnbibliotek med min reglett med stift. Och vet du,

Louis, vad svaret var när jag frågade varför de hade gjort det? ... "För att det tog upp för mycket plats".

Och något liknande hände när jag återvände efter en Europasemester till mitt studentrum: alla mina punktskriftsböcker hade försvunnit. När jag fick reda på förövaren av detta onda dåd var hennes enda försvar: "Men de var så stora och skrymmande, och så fula"

Och på tal om estetik, fråga mina vänner på FBU i Montevideo (i förbigående) om en punktskriftsbok kan vara vacker eller inte.

Jag förklarar högtidligt, Louis, att ditt system är fullständigt oskyldigt till de snusförnuftiga råd som mer än en har gett mig, att inte läsa punktskrift på bussar, tåg och flygplan för att det drog för mycket uppmärksamhet till sig och var dåligt för min image.

Och, Louis, jag skulle vilja att du kunde förstå den djupa vrede jag kände när jag upptäckte, år 1990 i Mongoliet, en blind matematiker som hade fått ett högt vetenskapligt anseende i sitt land, en man som hade förlorat sin syn vid 30 års ålder och som hade lyckats hitta vissa dörrar till en universitetsprofessur... Så upprörd jag blev, Louis, när jag hörde honom förklara hur han hade använt timmar vid en bandspelare och memoriserat funderingar, slutsatser, matematiska formler... De hade sagt honom från början, Louis, att punktskrift aldrig skulle hjälpa honom. Och

till och med nu, senaste fredag i Libanon, spelade en hög regeringstjänsteman upp en föreställning på telefon om hur blinda människor tack vare hans ömsinhet hade fått jobb i regeringskansliet. Men en sån skam, Louis, att den enda av denna omgång goda föresatser som jag hade möjlighet att tala med direkt på min direkta fråga svarade att nej, han hade aldrig fått lära sig punktskrift!

Men det får vara nog med gnöl om hur orättvist ditt fantastiska system behandlats, mer – är jag beredd att medge – på grund av ren och skär okunnighet eller kanske ibland de bästa av föresatser.

Lyckligtvis har, sett här och nu, det smarta befriande verktyg du gav oss också sin ljusa sida och många är de som uppskattar det, förstår det (och till och med älskar det) och bland dem, Louis, alla de som har tålamodet att läsa detta brev som jag sänder dig från Montevideo. Ditt system – vi har gett det ditt efternamn, Braille – lärs ut mer och mer i USA, trots vissas envishet, eftersom andra har kämpat lika envist för att få punktskriftsundervisning erkänd som en mänsklig rättighet och inskriven som en sådan i många delstaters lagar.

Punktskrift tillverkas idag till lägre kostnader och i mycket större kvantiteter än man ens hade kunnat föreställa sig för inte så länge sedan. Och det beror på, Louis, att så många, blinda och seende, har trott att det var lönt att använda deras fantasi och intelligens

för att hitta sätt att tillämpa informationsteknik och elektronik vid punktskriftsproduktion. För tekniken gör inte din fantastiskt enkla kod överflödig, Louis, utan ökar bara dess tillämpbarhet. För mig och andra är det inte längre utopiskt att söka i stora uppslagsverk genom att använda CD-skivor och andra elektroniska media. Det är inte heller ogörligt att bygga upp mitt eget personliga bibliotek, som skulle vara ett punktskriftsbibliotek, eftersom lagringsproblemet nu kan undvikas tack vare elektroniska lagringssystem.

Och nu hoppas jag att du kan överse med mig och ge mig min uppmärksamhet bara en liten stund till, Louis, så jag kan berätta några saker som har hänt mig och som ger en helt motsatt bild än de som jag nämnde i den första delen av brevet.

År 1971 förberedde min sommarkurslärare i semantik i Cambridge, England, till sin heder diagram i relief när han fick reda på att jag fanns i hans klass; han hade själv tidigare gjort diagrammen med kulspetspenna. Till och med bokstäverna fanns med, i din kod Louis, baserade på ett alfabete som någon hade bett mig om på något mystiskt sätt utan att jag visste varför.

Eller den unga dam i Tokyo i december förra året som kom fram till mig när jag försökte lösa de praktiska problemen förknippade med att gå ombord på planet till Spanien, och sa med omisskännlig munterhet: "Här är de papper ni glömde på planet förra veckan". Och

tänk, Louis, att min avsikt var att de skulle slängas bort eftersom jag inte längre behövde dem. Tack vare modern teknik kan jag göra det ofta numera.

Sen var det kvinnan som skötte en cateringfirma som för bara några veckor sen ville veta om jag kunde skilja mellan de ganska många rätter som ingick i den lunch jag just hade beställt. "Inte så bra", svarade jag. Och jag ska bespara dig, Louis, de bloddrypande detaljerna i de eländen jag hamnade i när luktidentifieringsförmågan inte klarade av att identifiera vad som fanns i varje paket. Men så skönt att se hennes reaktion! "Jag ska se vad jag kan göra", sa hon. Nästa gång var paketen märkta med etiketter: hon hade hittat på en regel om att en cirkel betydde efterrätt, ett kort betydde huvudrätt och en rak linje betydde förrätt. Tyvärr gick hon så långt att hon skrev namnet på varje rätt i en egen version av reliefskrift. Angelägen om att få veta om hennes försök till integration hade gått hem besökte hon mig för att se resultatet. En sådan positiv attityd uppmuntrade mig att föreslå att jag skickade över ett paket självhäftande etiketter där man kunde skriva punktskrift med reglett, med vårt alfabete på omslaget. Nu kan jag skilja salladsdressingen från köttsåsen utan problem! Så tillfredsställande, Louis, att jag kunde förvandla hennes ursprungliga välvilliga attityd, i stil med Valentin Haüy's, till en mycket mer emanciperande av det slag ditt system uppmuntrar till.

Jag är säker på att du tror mig, Louis, när jag säger att jag inte alls vill vara exceptio-

nell och privilegierad; att jag innerligt hopas att alla de barn och vuxna, som jag möter i Asien, Afrika och Latinamerika och som lägger ner så mycket dyrbar tid på att kopiera böcker för hand som andra lätt skulle kunna förse dem med, snart ska ha tillgång till de grundläggande verktyg och material som finns idag. Jag tvivlar inte på att du kommer att stödja mig när jag begär från en man som heter David Blyth som de säger representerar blinda människor från hela världen, och en mycket värtalig och intelligent ung kvinna, Norma Toucedo som, har det sagts mig, har fått uppgiften att främja läskunnigheten, så att båda kommer att göra allt vad de kan för att hindra min önskan från att försvinna som en flyktig dröm.

Och vet du vad, Louis? Sen någon tid struntar jag fullständigt i vad dom tror om min image. Jag visar upp din uppfinning överallt. Jag läser text på det sätt du har uppfunnit, stående, liggande, sittande, i vilken position som helst. Och det finns alltid en liten reglett i fickan, liksom den jag gav damen på cateringfirman. Eftersom din skrift, Louis, har gett många blinda människor – mig också, förstås – värdighet, frihet och många timmar av ojämförlig andlig glädje.

Jag lovar högtidigt att bli dig trogen, fast jag vet att om någon till slut, på ett eller annat sätt, någon dag hittar på något som visar sig vara bättre än det du uppfann 1825 så kommer du, jag och alla andra att bli överlyckliga.

Pedro Zurita, Montevideo, 27 mars 1996

Ett avsked i vårens ljusa tid

■ Tack Tiina för ett gott värv! Distriktssekreterare Tiina Sandelin avtackas av Svenska Synskadade i Mellersta Nylands ordförande Sigrún Bessadóttir.

Med ett stänk av vemod vandrar jag längs Skepparegatan, över Femkanten och fram längs Fredriksgatan. Det är den 28 maj och vi skall ta avsked av Tian, vårt verksamhetscenter vid Fredriksgatan sedan tjugo år. I höst blir det nya tider då vi skall inleda verksamheten i de nya utrymmena vid Arabiastranden.

Jag vandrar upp för de bekanta trapporna till andra våningen i det romantiska jugendhuset och möts redan på

avstånd av sorlet av kända röster. Ett femtiotal mellannylänningar har mött upp för den sista vårfesten på Tian.

Förutom medlemmar har även några syntjänstdamer, vår rehabiliteringshandledare Monica och våra motionsledare Malin och Ståla ställt upp.

Borden har ljusgröna dukar och vårliga dekorationer. Vår ordförande Sigrun Bessadottir hälsar oss välkomna och berättar i stora drag om när flyttningen skall äga rum i augusti och att vår första träff på Arabiastranden blir den sjunde september. Sedan sjunger Synskadades Sångkör med rötter femtio år bakåt i tiden tre sånger under ledning och ackompanjemang av Ebba Ålander. De inleder med Vem kan segla med texten litet omarbetad så att avskedet av Tian framhålls. Därefter följer Viva la Musica och Benedictinermunklikör. Kören består

av fem damer och två herrar. Sedan står maten i tur. Vi får olika sallader med rökt lax, kyckling och peccorino. Desserten består av jordgubbstårta och kaffe. Matdryckerna är rödvin eller vitt vin. Under desserten underhåller Carola Jarding med en finsk folkvisa på esperanto och herrarna i kören, Aatu och Arvo, sjunger en serenad på tyska. Iiro Nummela framför några pianosolon. Till slut avtackas vår avgående distriktssekreterare Tiina Sandelin med kokboken för synskadade Kokpunkten jämte en bricka.

Under hela kvällen är stämningen mycket god. Det verkar som om medlemmarna skulle se mycket positivt på vår flyttning till splitternya och enkom för oss byggda lokaliteter. De blir visser-

■ "Men ej skiljas från Tian, utan att fälla tårar". Synskadades sångkör uppträder.

ligen mindre än de nuvarande men då de är planerade utgående från våra behov så kommer de att verka mer ändamålsenliga. Sigrun frågar om någon vill berätta minnen från Tian men ingen ställer upp. Vad jag kan minnas har Tian varit vår fasta punkt och det har känts tryggt att komma hit. Jag vandrar ännu en sista gång genom

rummen och då jag skall gå tittar jag mig ännu runt. Som så många gånger förr följer jag Harald till spårvagnen, vi står på hållplatsen vid Fredriksgatan och fäller några vackra ord om Tian. Trean kommer och Harald stiger på. I höst är det sexan mot Arabia som gäller.

Text och foto: Magnus Nyström

Minnen från Svenska skolan för synskadade – det svajande huset

Det är tisdagen den 2.6.2009 klockan 11.50 då man stiger in i ett svajande gammalt, men så bekant hus i Eira! År 1961, hittade ju någon underlig svensk blindskola på att just de vill placera sig på Edelfeltsvägen och ingen annanstans. Och så blev det, att den gamla villan köptes och man själv började skolan där måndagen den 18.8.1980 efter många händelserika år i huset som klarats av med stor succé!

Ute vid stora porten vid den branta backen, står en stor "vaihtolava" vilka man själv sett precis på samma ställe t. ex. tisdagen den 8.3.1988, då det ordnades den första storstädningen på Herr Hokkanens tid. Då bar han ut de allra tyngsta föremålen och hade knappt tid att ta paus för att få sin stelkrampspruta, som hälsovårdaren så gärna ville ge just då. Men tog emot den ändå och bärandet kunde fortsätta och där for t. ex. urgamla kassa-apparater, el-spisar osv., av vilka de förstnämnda fungerat som leksaker i förskolan och förstås for

där även då, gamla läroböcker som hittades i förråden!

Däremellan har man ändå tid att sätta sig i matsalen och prata med kökspersonalen om dittan och dattan fastän den urgamla väggklockan inte just nu är igång, men vi alla hoppas att den repareras och får ticka och slå även i något rum på nya stället, och det börjar klarna att man får flytta in i nya huset ungefär en vecka före skolans början i augusti. Matsalen har man inte ännu så mycket börjat tömma då jag besöker

huset, men kanske situationen är en annan i skrivandets stund?

I översta våningens förrådsutrymmen, dit man så många gånger gömt sig för t.ex. lärarinnor med bacillskräck, känner man samma lukter som då på den moderna "stenåldern". Samma, dammiga känsla finns fortfarande, man vet inte ens vad det kanske ännu hittas i dem fastän ju en stor del obehövt slängts bort med jämna mellanrum. Arkitekten för nya huset har ju inte tänkt att man ju skulle kunna ha en hel museihall, innehållande just gamla spisar och kassa-apparater, vilkas stöpslar är roliga att sätta i väggen och vänta med spänning på vilka proppar som först brinner. För det tänkte Herr Hokkanen experimentera med en kulen vinterdag år 1985 men blev hindrad av drottningen för den ovannämnda, kaotiska källarens rum just när kassa-apparatens stöpsel skulle nå kontakten!

Stiger in i stora festsalen där det redan de sista veckorna var en sådan röra att Rektor Maj-Len bestämde att man inte kan ha någon skolavslutning där utan den firades redan föregående veckas måndag i en församlings festsal på Högbergsgatan. Men tro det eller ej så var det ändå inte så kaotiskt, som man föreställt sig från början, men ändå syntes det att "slutet" närmar sig, alltså flyttningen! Färden fortsätter till andra våningen och klassrummet, där man blivit "pinad" med tyskans "underbara" värld och där är det stim och stoj med

att sortera vad som skall tas med till nya huset och vad som utan hänsyn skall slängas på stora "vaihtolavan". Där har det redan hittats gamla stora regletter med vilka man i tiderna började lära elever använda en sådan, för att sedan övergå till mindre och mindre regletter.

Här lämnar vi alltså bakom oss det svajande huset, som någon döpte om till svenska skolan för synskadade år 1985! Slutligen ett utrop till alla både föredetta- och nuvarande elever, samt även föredetta och nuvarande personal och dylika som bara läser detta! Om Ni har mera minnen från svajande huset Edelfeltsvägen 13, skulle det vara trevligt om Ni skrev om dem, t.ex. om hur duschkranar lossnade och vattnet sprutade i badrummet år 1973, om hur extra värmare sattes på semester då man inte kunde sluta använda dem i mitten av april fastän dessa nog var ok då temperaturen utomhus var ca -35 grader Celsius och mycket, mycket annat. Då kanske man någon gång skulle få till stånd en annorlunda historik som uttryckligen behandlar Svajande Huset, för om själva skolan finns det ju redan ganska bra med material!

Vi önskar alltså lycka till åt den familj som flyttar in i boendet och upprätthållandet av svajande Huset med allt som det innebär och hoppas att någon ung studerande alternativt placerar sig i den separata källarbostad som de planerat dit, önskar!

Text: Matti Hokkanen

Kåseriet | Viva Holm

Hjulspår

Den lilla, lilla flickan åkte för första gången i sitt liv buss med sin mamma till den lilla närbelägna staden. När den lilla, lilla flickan skulle åka hem, ville hon inte mera åka buss. Hon ville hellre åka "ustiped", vilket kan tolkas som dåtida velociped.

När den lilla flickan började i skolan, fick hon åka med buss på morgnarna. Hon stod bakom chauffören och höll i förarsätet. Det berättas, att den första skolveckan så kom den lilla flickan hem med de mest varierande fordon. Hon behövde inte traska den 4 km långa vägen en enda dag. Hon kom sittande på en tants pakethållare. Hästfordon fanns det gott om, och bonden som hade varit till

kvarenen lät flickan åka med sittande på en mjölsäck. Det mest spännande var nog ändå när patronen från herrgården kom åkande i sin trilla och bjöd på skjuts. Den lilla flickan var rädd för snöplogen, speciellt om den kom på samma sida av vägen. Farbror Noak som körde snöplogen stannade ofta. Det var roligt att se på den uppvirvlande snön, och i ett huj var den lilla flickan hemma.

Några år senare när flickan åkte till skolstaden, kunde bussen inte stanna nedanför den stora backen. Det hände ofta att katten gjorde flickan sällskap. När bussen kom tillbaka på eftermiddagen rusade kisse ut från skogen och slog följe hemåt.

En gång for den nu stora flickan till den näst största staden på en klassträff. När hon skulle åka hem sent en höstkväll tog hon den gula expressbussen, som gick till den största staden. Det var meningen att flickan skulle byta buss under resan. Någonting gick fel. Den kombinerande bussen kom aldrig. Nu stod flickan ensam i höstmörkret. Detta var före mobilerna blev allmänna. Restaurangen i närheten hade stängt. Flickan ville helst inte lifta. Det var bara att invänta följande buss, som skulle komma inom en dryg timme. Då syntes skenet av billyktor vid restaurangen. Det var polisbilen. Måtte den nu ta

vägen förbi hållplatsen! Flickan viftade frenetiskt. Bilen körde förbi, men ångrade sig och backade. Flickan bad de två poliserna ringa efter en taxi. Den kvinnliga polisen frågade då vart flickan skulle. Resolut sade hon: Hoppa in i bilen. Så flickan kom tryggt hem med poliseskort.

I dag är den lilla flickan en liten tant, som gärna åker buss, och som i bland råkar ut för det ena och det andra på grund av sitt synhandikapp. Det kan bli en annan historia.

Viva Holm, Lojo

FSS personal besökte SynVillan

Den 20 maj gjorde FSS personal en utfärd till Arabiastranden och de nya verksamhetscentret SynVillan. Tidigare har vi haft möjlighet att visualisera utrymmet via ritningar, taktill ritning och en miniatyr över huset, men nu fanns möjligheten att få en konkret bild av hur det kommer att se ut.

Det generella intrycket av verksamhetscentret var positivt. Även om projektet ligger väl till i relation till tidtabellen var mycket ännu på gång den dag FSS hälsade på. Vad man ändå klart kunde skönja var de olika rummens placering och att de verkade ljusa och luftiga.

Kristian Torsell, byggmästare och arbetsplatsförmän, var på plats tillsammans med byggkommitténs ordförande

Hasse Åhman för att visa personalen runt. FSS verksamhetsutrymmen kommer att finnas på bottenplan, till vänster om den trappa som leder till Svenska Skolan för Synskadade. Utrymmena kommer naturligtvis även att ha hiss upp till exempelvis Svenska Synskadade i Mellersta Nylands verksamhetsutrymmen som även de finns i våningen ovanför.

Text och foto: Sofia Stenlund

■ Frågorna var många då FSS personal besökte verksamhetscentret SynVillan.

■ På denna bild ser man en del av byggkomplexet. På bottenvåningen syns fönstren till själva kansliutrymmet medan balkongen ovanför tillhör de utrymmen som är avsedda för Svenska Synskadade i Mellersta Nyland.

Meddelanden

Rehabiliteringshandledarnas semestrar

Vi önskar er alla en riktigt skön sommar!
Rehabiliteringshandledarna Pia, Monica, Carina

Vi är lediga:

Pia: 6.7-9.8

Monica: 22.6-26.6, 6.7-1.8

Carina: 22.6-1.8

Från och med den 3.8 kan rehabiliteringsärenden beträffande Västra Nylands distrikt riktas till FSS kansli som vidarebefordrar ärendet.

Veckoslut för ungdomar på Norrvalla i Vörå

Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. (FSS) ordnar i samarbete med Folkhälsan ett veckoslut med tema motion och välmående för svenskspråkiga synskadade ungdomar i åldern 15-30 år den 9-11 oktober.

På programmet står bl.a. boccia, målboll, må bra stund och naturligtvis trevlig samvaro. Ta vara på möjligheten att träffa andra synskadade personer i samma ålder.

Priset för veckoslutet är 20 euro/person vilket inkluderar resor, kost och logi. Bindande anmälningar kan göras till Tina Dunderfelt på FSS kansli per telefon 09-696 23 010 eller e-post tina.dunderfelt@fss.fi senast den 10.9.2009.

Alla anmälda får programmet på förhand.

För mera information kan ni kontakta kvällstid Johan Sundholm per telefon 040-725 8845 eller johan.sundholm@fss.fi.

Välkomna med!

Hälsningar,

Planeringsgruppen: Johan Sundholm, Patrik Paulin och Sigrun Bessadottir

Var tredje svensk läser ljudböcker

Ljudböcker har blivit ett givet inslag i svenskarnas läsvanor. Det framgår av Iris undersökning, som visar att nästan var tredje svensk har lyssnat på ljudböcker de senaste sex månaderna. Vanligast är att lyssna i bilen.

– Ljudböcker har fått ett enormt genomslag. Från att för drygt femtio år sedan ha skapats som en läsrörelse för synskadades behov har ljudböckerna idag blivit ett sätt för gemene man att ta till sig litteraturen, säger Marlene Terkowsky, koncernchef för Irisgruppen i Sverige som investerar i och äger bolag som underlättar för människor med informationshandikapp.

I undersökningen svarar 31 procent att de har lyssnat på en ljudbok de senaste sex månaderna. Av dessa lyssnar tre av tio på en ljudbok varje vecka. Allra vanligast är det att lyssna på ljudböcker i bilen, 39 procent av de svarande uppger det som favoritstället. Samtidigt svarar 33 procent att de gärna lyssnar på ljudböcker innan de somnar. Fortfarande är cd-skivor det vanligaste sättet att ta till sig ljudböcker. Mer än hälften svarar att de lyssnar på ljudböcker via cd-skivor medan 36 procent svarar att de helst laddar ner ljudböcker från Internet.

Undersökningen genomfördes under våren av Novus Opinion på uppdrag av Iris och bygger på 1 000 intervjuer där målgruppen var den svenska allmänheten 18 år och äldre.

En hälsning

Jag vill skicka en varm hälsning till Er alla, i de olika regionerna, som jag blivit bekant med under mina 4 år på FSS. Jag hoppas att jag har kunnat vara till hjälp och stöd och framförallt: Ni har lärt mig en hel del, som jag kommer att ha nytta av även i fortsättningen.

Jag avslutar med några ord av Helen Keller (1880-1968):

Jag längtar efter
att få utföra en stor och ädel uppgift,
men det är min främsta plikt
att fullgöra små uppgifter
som om de vore stora och ädla.

En skön sommar till er alla!
Barbro Dahlberg-Berghäll

Meddelanden från distrikten

Svenska synskadade i Västnyland r.f.

Målet för årets sommarresa är Borgå som vi närmar oss sjövägen - dvs:

Onsdagen den 8 juli 2009 åker vi buss till Helsingfors och stiger kl. 10.00 ombord på m/s J.L.Runeberg som avgår från Slottskajen vid Salutorget. Laxsoppslunch under den ca 3 timmar långa sjöfärden till Borgå.

Guidade besök i Borgå bl.a. i Runebergs hem och Borgå domkyrka, eftermiddagskaffe samt stadsrundtur med buss.

Resans pris är 30 euro + laxsoppans pris under båtfärden.

Bussen startar hemåt ca kl. 16.30. Information och påstigningstider ges vid anmälan som önskas senast onsdagen den 17 juni-09 till Birgitta Nordström, tfn 019-231 118 eller till Christel Eriksson tfn 040-745 1933.

Välkommen med på årets sommarresa! Styrelsen.

Norra Österbottens Svenska Synskadade r.f.

Vi planerar att ordna ett sensommarläger prel. 25 – 26.8 vid Ohtakari lägergård, som finns på en naturskön holme med härliga sandstränder i Lohteå.

Boka in datumet redan nu i almanackan. Närmare info senare på medlemsbandet, ÖT:s minneslista eller från Fyren tfn 7234 880.

Dist.sekr. Ann-Sofie Grankulla har semester under tiden 29.6 – 10.8. Kansliet är stängt under tiden, men Ann-Britt Mattbäck tar emot anmälningar och svarar på förfrågningar på tfn 050-300 1111.

Vi önskar alla läsare sköna sommandagar med blomdoft, fågelsång och mycket sol! Brunbrända och med förnyade krafter träffas vi igen till höstens aktiviteter!

Hälsar styrelsen och Ann-Sofie på Fyren.

Svenska Synskadade i Mellersta Nyland r.f.

Kansliet, Tian, är stängt för sommaren 28.5 till 17.8 2009. Om ni behöver syntjänst under sommaren kan ni lyssna på meddelandet på Tians telefonsvarare där telefonnumren till den dejourerande syntjänsten sägs. Tians telefonnummer är 612 1779.

Flyttningen till Parisgränden
Föreningen flyttar in i nya verksamhetsutrymmen vid Arabiastranden, Parisgränden 2 A i slutet på augusti. FSS och Svenska skolan för synskadade flyttar in i samma byggnad.

Höstmöte och invigningsfest

Föreningens höstmöte hålls lördagen den 21 november kl. 10.00 i nya lokaliteter. Efter mötet invigning av verksamhetscentret, firande av föreningens 20-årsjubileum/före detta FSS kretsens 35-årsjubileum.

Mera information om föreningen på Medlemsbandet och på Internet www.fss.fi/distriktsforeningar/mellersta

Sköna sommandagar!

Vasa svenska synskadade r.f.

Till fredagen den 4 september planeras en gemensam dagsutfärd till Kronoby med NÖSS. Under dagen kommer ögonspecialist Paula Summanen att föreläsa om ögonsjukdomar. Mer information kommer i föreningsspalten. Mera information fås även från Lyktan tfn 06-3170 654.

Det var många som var intresserade av att komma med och bowla i höst. Vi har nu bokat banor vid bowlinghallen till 31 augusti kl. 19-20. Pris 5,50 e per person, gemensam transport ordnas från Lyktan. Samling vid Lyktan 18.30.

Kansliet håller stängt 3.7-9.8.

Vasa svenska synskadade r.f. önskar alla Finlands Synskadades läsare en trevlig sommar!

Åbolands Synskadade r.f.

Åbolands Synskadade besöker även i år Raseborgs sommarteater och ser pjäsen "Djurgården" lördagen den 18.7. Bussen startar från busstationen i Pargas kl. 12.00, kör Kalkvägen till Åbo, Auragatan 2 och startar därifrån kl. 12.30. Vi äter lunch i Ekenäs ca kl. 14. Pjäsen börjar kl. 17. Anmälning till Harriet, tel. 4584665 eller 4585536 eller Marita, tel. 2315135 eller Birgitta, tel. 422253, senast den 10.7. Väl mött på en trevlig teaterutfärd!

Åbolands Synskadade håller igen efter några års paus ett sommarläger på Rautilakeskus i Vemo under tiden 3-7.8.(må-fre). Närmare info vid anmälan. Anmälningar till Harriet, tel. 4584665 eller 4585536 eller Marita, tel. 2315135 eller Birgitta, tel. 422253, senast den 17.7. Väl mött på vårt återupptagna sommarläger! Styrelsen

Svenska Synskadade i Östnyland r.f.

Vi besöker Lurens sommarteater som uppför Pelle Svanslös onsdagen den 15 juli kl. 19. Pris: 15 euro. Bussen från Borgå startar kl. 17.45 från Fredsgatans turisthållplats. Lovisaborna har egen transport. Anmälan senast 6.7. Lovisa till Ros-Mari, tfn 533467, Borgå till Marita, tfn 5244092 eller Stina 582514 eller 0400-596250. Välkomna med!

FSS öppettider under sommaren

På grund av flytten till vårt nya verksamhetscentrum SynVillan i Arabiastranden håller kansliet stängt för packning de två sista veckorna i juni.

Semesterstängt hålls under juli månad.

På grund av flytten är telefonväxeln även stängd under hela augusti, men de flesta i personalen kan vid behov nås på sina direkta telefonnummer eller per e-post. Telefonväxeln öppnar vi igen den 1 september. Våra telefonnummer behålls oförändrade.

FSS nya adress:
Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.
Parisgränden 2 A 1
00550 Helsingfors

Vi önskar alla medlemmar, distriktsföreningar, samarbetsparter och alla andra en riktigt skön sommar!

